

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Управління процесом бюджетування сучасної установи»

*Спеціальність 051 «Економіка»,
освітня програма 8.051.00.11 «Економіка та бізнес-інновації»*

Завідувач кафедри: _____ /*Карінцева О.І.* /

Керівник роботи: _____ / *Мазін Ю.О.* /

Виконавець: _____ /*Гладкова Д. Г.* /
П.І.Б.

Група: _____ **Е.мз-91С** _____
шифр

Суми 2020

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри економіки,
підприємництва
та бізнес-адміністрування**

_____ **О. І. Карінцева**
«___» _____ **20__** р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

**Студента(ки) групи__ Е.мз-91С, курсу__2__ЦЗДВН_(найменування
інституту)**

Спеціальності 051 «Економіка»

Освітня програма 8.051.00.11 «Економіка та бізнес-інновації»

Гладкова Дар'я Геннадіївна /
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема індивідуальної роботи: **Управління процесом бюджетування
сучасної установи**

Затверджую наказом по СумДУ № _____ від «___» _____ 20__ р.

Термін здачі студентом закінченої роботи: «___» _____ 20__ р.

Вихідні дані до роботи: _ навчально-методична література,
періодичні видання, нормативні акти

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що
підлягають розробленню)_ Економічний аналіз кошторису на прикладі 92

окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби

Економічний аналіз кошторису на прикладі 92 окремого
колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби

Рекомендації щодо вдосконалення бюджетування надходжень і видатків на
прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону
Держспецтрансслужби

Перелік ілюстрацій

Основні економічні показники діяльності

Порівняльний аналіз кошторису надходження за 2018-2019 роки

Зміна структури надходжень за 2018 – 2019 роки

Порівняння суми фактичних видатків за загальним фондом за 2018, 2019 роки

Планування потреби в коштах по КЕКВ 2111 на 2021 рік

Дата видачі завдання: « _____ » _____ 20__ р.

Керівник кваліфікаційної роботи магістра_доц. Мазін Ю.О

(вч. звання, П.І.Б.)

Завдання прийняв(ла) до виконання: « __ » _____ 20__ р. _____
підпис студента(ки)

Примітки:

1. Це завдання підшивається до пояснювальної записки кваліфікаційної роботи магістра.
2. Крім завдання, студент має отримати від керівника календарний графік роботи над кваліфікаційною роботою магістра на період проектування із зазначенням строків виконання окремих етапів.

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 Економічний аналіз кошторису на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби	
1.1 Загальна характеристика 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби	9
1.2 Аналіз виконання кошторису доходів і видатків та надання кредитів	12
РОЗДІЛ 2 Економічний аналіз кошторису на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби	
2.1 Аналіз касових і фактичних видатків	23
2.2 Аналіз результату виконання кошторису	36
РОЗДІЛ 3 Рекомендації щодо вдосконалення бюджетування надходжень і видатків на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби	
3.1 Вдосконалення планування прогнозованих обсягів видатків загального та спеціального фондів державного бюджету	40
3.2 Розробка ефективної організаційно-інформаційної моделі аналізу і контролю обліку доходів і видатків. Вдосконалення бюджетного фінансування та контролю за витратами бюджетних коштів	48
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 56 с., 3 рис., 15 табл., 61 джерел.

Мета роботи – дослідження особливостей управління процесом бюджетування сучасної установи на прикладі колійного загону Держспецтрансслужби.

Об'єкт дослідження – кошторис доходів і видатків 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту

Предмет дослідження – дослідження особливостей організації обліку і контролю доходів і видатків бюджетних установ.

Методи дослідження – системний аналіз, дослідження документів та реєстрів обліку за формою і змістом; аналітичні розрахунки; порівняння; групування.

У вступі обґрунтовується актуальність теми роботи, визначаються об'єкт, предмет та мета дослідження.

У першому розділі проаналізовано методичні принципи обліку доходів і видатків бюджетної організації на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби.

У другому розділі розглянуті проаналізована сукупність факторів, що впливають на ефективність складання і виконання кошторису доходів і видатків бюджетної організації. Запропоновано комплекс показників, що використовуються при проведенні такої оцінки.

У третьому розділі проаналізовані існуючі проблеми складання та виконання кошторису видатків бюджетної установи і запропоновані шляхи їх вирішення.

БЮДЖЕТНА УСТАНОВА, КОШТОРИС, ДОХІД, КАСОВІ ВИДАТКИ, ФАКТИЧНІ ВИДАТКИ, РЕЗУЛЬТАТ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ.

ВСТУП

Зміни, що відбуваються в Україні, охоплюють як сферу матеріального виробництва, так і галузі невиробничої сфери[30,37,38,39]. Сучасний стан бюджетних установ потребує реформування, а в окремих аспектах і перебудови. Враховуючи наявний стан бюджетних установ, ці перетворення не можуть залишатися поза увагою держави і потребують керованості та чіткого визначення подальших пріоритетних напрямів розвитку.

Особливостями бюджетних установ є те, що вони функціонують на правах державної або комунальної форми власності. Не калькулюється собівартість наданих послуг, а ведеться облік видатків на утримання установи, згідно із затвердженим кошторисом.

Обсяги фінансування видатків бюджету сьогодні жорстко обмежені рамками можливого залучення доходів до нього і граничного рівня його дефіциту. Отже, бюджетна політика у сфері видатків повністю залежна від того, наскільки ефективно вдається реалізувати стратегічну лінію на здійснення фінансової стабілізації.

У літературі недостатньо уваги приділяли таким питанням, як: важливість аналізу доходів і видатків бюджетної установи як основи для прийняття безпомилкових рішень та зменшення фінансових ризиків, а також удосконалення нормативно-правової бази при складанні і виконанні кошторису[28-33,35,36,40-42,77-80].

Для того щоб виконувати свої функції, визначені положенням чи статутом, бюджетній установі потрібен план, що визначає доходи, які вона має отримати протягом бюджетного періоду, та відповідні видатки, які будуть проведені для здійснення нею своїх повноважень.

Кошторис і є таким плановим документом бюджетної установи. Кошторис – це основний плановий документ, який надає повноваження бюджетній установі щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою

своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Актуальним завданням бюджетної системи є удосконалення механізму формування та реалізації кошторису бюджетних установ. Важливу роль в управлінні діяльністю бюджетних установ відіграють раціональна організація та методика обліку й аналізу результатів виконання кошторису.

Це обумовлює актуальність обраної теми дипломної роботи.

Основними завданнями магістерської роботи є:

- ознайомлення з обліком бюджетної установи на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту;
- оглиблення та узагальнення теоретико-методичних засад видатків бюджетної установи;
- проаналізувати кошторис бюджетної установи в динаміці і його структуру;
- розробити науково обґрунтовані рекомендації з удосконалення порядку планування видатків кошторису бюджетної установи;
- зробити відповідні висновки, в яких наголосити на проблемах бюджетного обліку з даного питання.

Метою написання магістерської роботи є дослідження питань щодо організації обліку і контролю доходів і видатків в бюджетних установах та розробка конкретних шляхів їх вдосконалення.

Відповідно до поставленої мети в роботі були визначені такі задачі:

- висвітлити теоретичні питання організації обліку і контролю в бюджетних установах, зокрема, доходів і видатків;
- проаналізувати стан основних показників функціонування установи;
- розглянути стан організації первинного, аналітичного і синтетичного обліку доходів і видатків в досліджуваній установі;
- запропонувати конкретні шляхи вдосконалення організації обліку і контролю доходів і видатків в бюджетній сфері;

- провести аналіз системи охорони праці в установі, дослідити умови праці та безпеку в надзвичайних ситуаціях.

Предметом дослідження є організація обліку і контролю доходів і видатків бюджетних установ.

Об'єктом дослідження було обрано 92 окремих колійний загін 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у :

1. Запропоновано удосконалення організаційно-економічного механізму планування кошторису бюджетних установ, а саме зміні порядку складання і затвердження проектів кошторису бюджетних установ, що на відміну від існуючого передбачає планування від установ нижчого рівня до головних розпорядників, що дозволить:

- раціонально використовувати кошти бюджетних установ;
- досягти, поставлених перед бюджетними установами, цілей і завдань, тобто кінцевих результатів її діяльності за певний період.

2. Запропоновано введення поняття середньострокового фінансового планування (трирічне планування), що дозволить:

- реструктуризувати бюджетний сектор;
- проводити ефективну макроекономічну, податкову, грошово-кредитну політику, орієнтовану на результати, а не на «проїдання ресурсів».

Під час написання роботи були використані такі методи дослідження як системний аналіз, дослідження документів та реєстрів обліку за формою і змістом; аналітичні розрахунки; порівняння; групування, тощо.

Інформаційну базу роботи склали законодавчі та нормативні акти Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, нормативні документи, які регламентують облік в бюджетних установах в Україні, літературні джерела із досліджуваного питання, а також матеріали звітності 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту.

РОЗДІЛ 1 Економічний аналіз кошторису на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби

1.1 Загальна характеристика 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби

92 окремий колійний загін 36 об'єднаного загону є спеціалізованим підрозділом Державної спеціальної служби транспорту (далі - окремий колійний загін Держспецтрансслужби), який є структурним підрозділом 36 об'єднаного загону і безпосередньо підпорядковується йому.

Найменування:

повне дійсне	92 окремий колійний загін 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту
скорочене дійсне	92 окз 36 оз Держспецтрансслужби

Місце знаходження.

Юридична, фактична і поштова адреса:

Україна, 41602, Сумська обл., м. Конотоп, вул. Клубна,87

92 окремий колійний загін 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби (військова частина Т0210), що є юридичною установою. Організаційно-правова форма – Державна організація (установа, заклад). Форма власності – державна.

92 окремий колійний загін 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби є розпорядником коштів 3 ступеня. Фінансування здійснюється через органи Державної Казначейської служби України

Структура 92 окремий колійний загін 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби представлена на рис. 1.1.

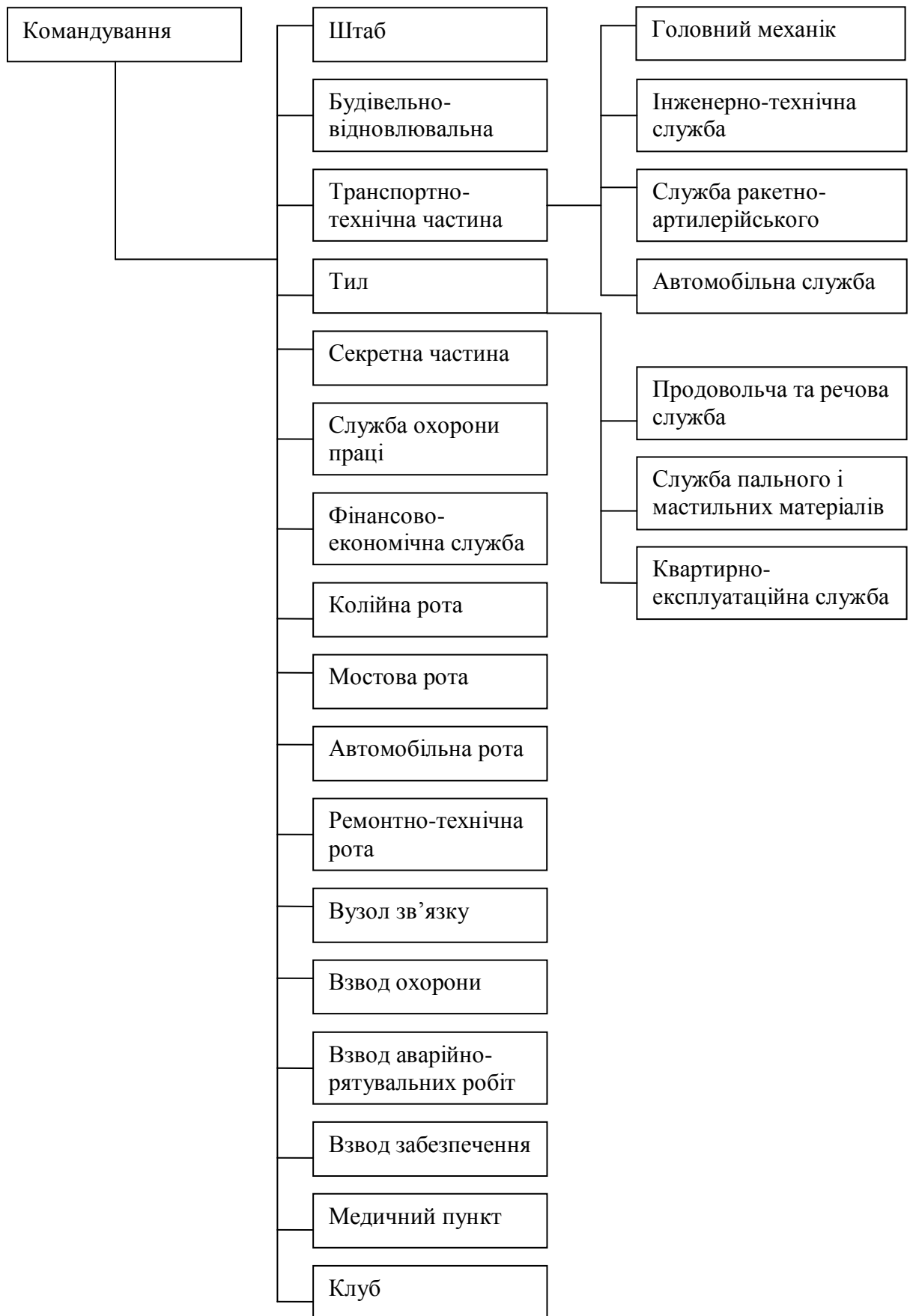

Рис. 1.1. – Структура 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту

Основні економічні показники діяльності 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону станом на 01.01.2020 року представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. – Основні економічні показники діяльності в/ч Т0210

№ з/п	Показники	Значення
1	Кількість військовослужбовців за списком, чол.	150
2	Кількість працівників за списком, чол.	17
3	Середньомісячна заробітна плата працівників, грн..	7400,00
4	Основні засоби : Балансова (залишкова) вартість тис.грн Знос тис.грн. Первісна вартість тис.грн.	16 973,1 6 674,7 23 647,8
5	Інші необоротні матеріальні активи: Балансова (залишкова) вартість, тис.грн., Знос тис.грн., Первісна вартість тис.грн.	646,4 646,4 1 292,8
6	Матеріали і продукти харчування, тис.грн.	749,8
7	Малоцінні та швидкозношувані предмети, тис.грн.	50,3
8	Озброєння та техніка, тис.грн	162,8
9	Дебіторська заборгованість за розрахунки з постачальниками, підрядниками за товари, роботи й послуги, тис.грн.,	1 071,3
10	Кредиторська заборгованість за розрахунки з постачальниками, підрядниками за товари, роботи й послуги, тис.грн.	119,7
11	Результат виконання кошторису за загальним фондом, тис.грн.	202,4
12	Результат виконання кошторису за спеціальним фондом, тис.грн.	1359,0

Окремий колійний загін є юридичною особою, має рахунки в органах Державного казначейства України, печатки і штампи із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

1.2 Аналіз виконання кошторису доходів і видатків та надання кредитів

Економічний аналіз кошторису буде проводитись на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Держспецтрансслужби (військова частина Т0210), що є юридичною установою. Організаційно-правова форма – Державна організація (установа, заклад). Форма власності – державна.

Кошториси затверджувалися за кодом програмної класифікації видатків (далі-КПКВ) 3105010 «Забезпечення діяльності Державної спеціальної служби транспорту». Кошториси затверджуються начальником управління фінансово-економічної діяльності Адміністрації Держспецтрансслужби.

Бюджетна установа повністю утримуються за рахунок бюджету і її фінансова діяльність здійснюються в основному на витрачання коштів для виплати заробітної плати, придбання, ремонту та утримання озброєння, військової (спеціальної) техніки та військового майна, утримання установи (загальногосподарські видатки), а також одержання коштів від надання додаткових послуг, які зараховуються на спеціальний фонд бюджету та використовуються також на утримання установи або перераховуються до вищого розпорядника бюджетних коштів. Немає таких показників, як власний капітал, прибуток, ліквідність, рентабельність. Військові частини, в основному, тільки використовують кошти та матеріальні засоби на заходи підтримання бойової готовності та боєздатності й утримання особового складу (військовослужбовців та працівників) частини.

Джерелами інформації для аналізу є кошториси та довідки про зміни до кошторису за 2018-2019 роки .

Проведемо аналіз кошторису надходжень за 2018, 2019 року для порівняння показників та визначення динаміки їх зміни (таблиця 1.2)

Таблиця 1.2 - Порівняльний аналіз кошторису надходження за 2018-2019 роки.

Показники	2018	2019	Відхилення в сумі	Динаміка (%)
Надходження коштів із загального фонду бюджету	10129500	11616900	1487400	115
Надходження коштів із спеціального фонду бюджету, у т.ч.	1594166	1681013	86847	106
Надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності	1432355	1161790	-270565	81
Плата за оренду майна бюджетних установ	1500	1349	-151	90
Надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	160311	517874	357563	323
Фінансування	8800	148906	140106	1692

Як бачимо з таблиці 1.2 показники кошторису на 2019 рік в порівнянні з показниками кошторису за 2018 рік збільшилися як по надходженням із загального фонду бюджету на 115% , так і по надходженням коштів із спеціального фонду бюджету на 106%, що є позитивною динамікою. Але при більш детальному аналізі видно, що збільшення надходжень коштів із спеціального фонду за 2019 рік відбулося за рахунок значного фінансування в сумі 148906,00 грн., що говорить про залишок коштів на рахунку на 01.01.2019 року , та за рахунок надходжень від реалізації майна на 517874,00 грн. Тоді як надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності знизилась на 270565,00 грн., що свідчить про зменшення активності господарської діяльності 92 окремого загону, або збільшення дебіторської заборгованості за виконані роботи або надані послуги, що негативно відбивається на господарській діяльності та фінансовій стійкості загону. Зміну структури надходжень за 2018,2019 роки наведено на рис.1.2

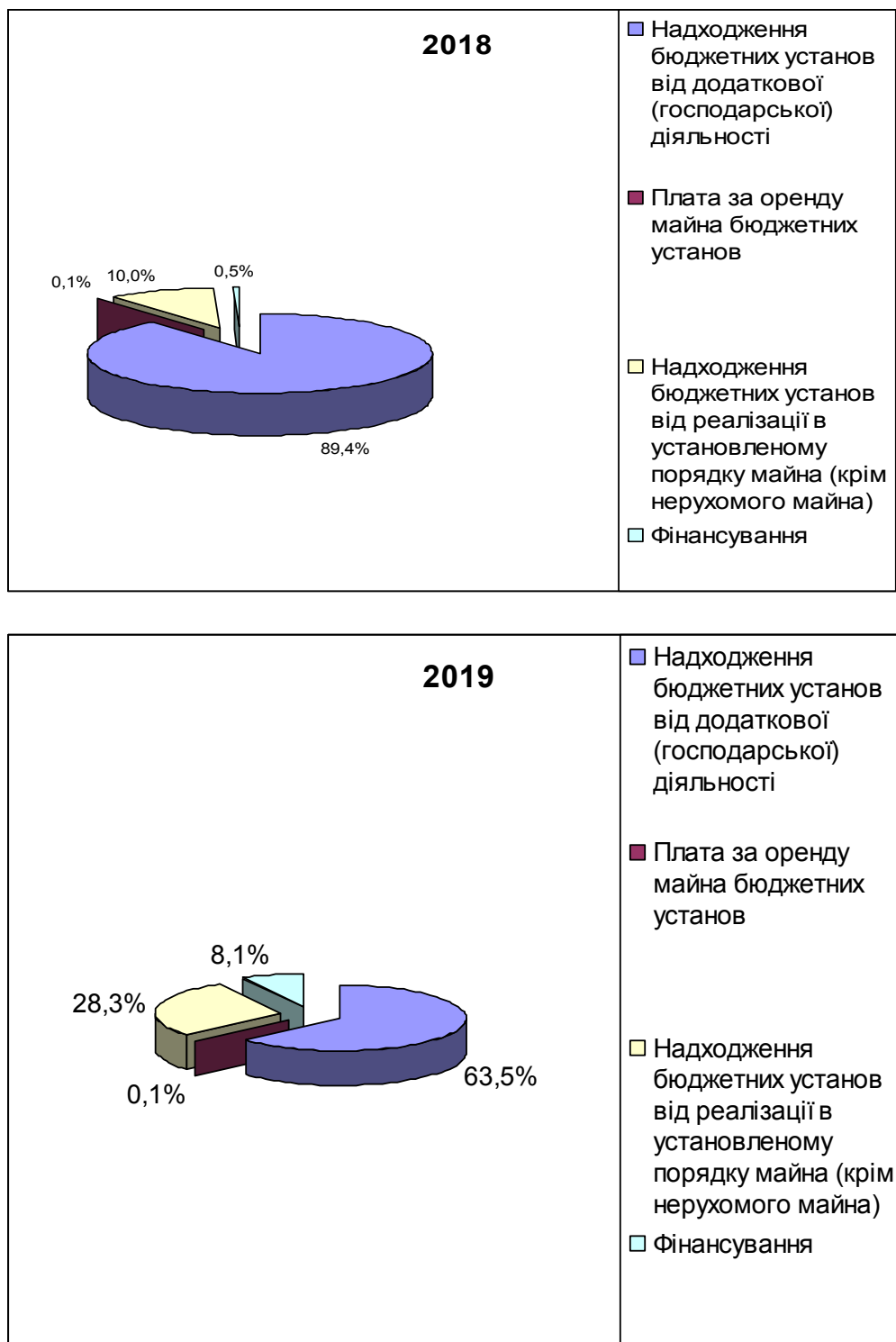

Рис. 1.2 - Зміна структури надходжень за 2018 – 2019 роки

Необхідно звернути увагу на питому вагу надходжень спеціального фонду бюджету у порівнянні із фінансуванням із загального фонду :

У 2018 році частка спеціального фонду становила

$$1594,2 / (1594,2 + 10\,129,5) * 100\% = 13,6\%;$$

частка загального фонду становила

$$10\,129,5 / (1594,2 + 10\,129,5) * 100\% = 86,4\%;$$

У 2018 році частка спеціального фонду становила :

$$1\,681,0 / (1681,0 + 11\,616,9) * 100\% = 12,6\%;$$

частка загального фонду становила :

$$11\,616,9 / (1681,0 + 11\,616,9) * 100\% = 87,4\%;$$

З вищезазначеного, можемо зробити висновок, що питома вага надходжень спеціального фонду в загальному обсязі надходжень дуже мала, тому необхідно шукати шляхи залучення додаткових надходжень грошових потоків.

Можливо, розміщувати тимчасово вільні бюджетні кошти в установах комерційних банків, що буде вагомим джерелом додаткових бюджетних ресурсів або використання грантів, дарунків (залучення спонсорської допомоги)

Проведемо аналіз кошторису видатків та надання кредитів загального фонду за 2018, 2019 роки для визначення абсолютного значення зміни показників та їх динаміку (таблиця 2.3)

Джерелами інформації для аналізу є кошториси та довідки про зміни до кошторису за 2018-2019 роки

Таблиця 1.3 - Порівняльний аналіз кошторису видатків та надання кредитів за 2018-2019 роки загального фонду

Показники	КЕКВ	2018	2019	Відхилення в сумі	Динаміка (%)
Видатки та надання кредитів - усього	х	10129500	11616900	1487400	115
Оплата праці працівників бюджетних установ	1110	7167700	8427000	1259300	118

Продовження таблиці 1.3

Заробітна плата	1111	653000	654000	1000	101
Грошове утримання військовослужбовців	1112	6514700	7773000	1258300	119
Нарахування на заробітну плату	1120	1840800	2225000	384200	120
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	1130	771600	487400	-284200	63
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, в тому числі м"який інвентар та обмундирування	1131	241000	120000	-121000	50
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1132	29000	42000	13000	145
Продукти харчування	1133	493200	317700	-175500	64
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	8400	7700	-700	92
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160	349400	477500	128100	137
Оплата теплопостачання	1161	119000	90000	-29000	76
Оплата водопостачання і водовідведення	1162	8100	6200	-1900	77
Оплата електроенергії	1163	219700	378800	159100	172
Оплата інших комунальних послуг	1165	2600	2500	-100	96

Як бачимо з таблиці 1.3 видатки загального фонду за 2019 рік у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 15%. Відбулося збільшення видатків на оплату праці працівників на 18%, а саме на грошове утримання військовослужбовців на 1258300,00 грн. (18%) та збільшення видатків на

заробітку плату на 20%, що означає підвищення грошового забезпечення військовослужбовців.

Видатки на придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентар знизилися на 284200,00 грн (37%). Витрати на придбання медикаментів та перев'язувальний матеріал збільшилися на 13000,00 грн. (45%), тоді як витрати на продукти харчування та оплату послуг знизилася відповідно на 36% та 8%. Видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв збільшилися загалом на 37% у зв'язку із подорожчанням тарифів на комунальні послуги. Але витрати на оплату теплопостачання знизилися на 24% у зв'язку із збільшенням обсягу опалення електроенергією, встановленням більш економічних електрообігрівачів.

Визначимо структуру кошторису видатків та надання кредитів за 2018 рік загального фонду :

1. По КЕКВ 1110 : $7\,167\,700,00 / 10\,129\,500,00 * 100\% = 71\%$;
2. По КЕКВ 1120 : $1\,840\,800,00 / 10\,129\,500,00 * 100\% = 18\%$;
3. По КЕКВ 1130 : $771\,600,00 / 10\,129\,500,00 * 100\% = 8\%$;
4. По КЕКВ 1160 : $349\,400,00 / 10\,129\,500,00 * 100\% = 3\%$.

Визначимо структуру кошторису видатків та надання кредитів за 2019 рік загального фонду :

1. По КЕКВ 1110 : $8\,427\,000,00 / 11\,616\,900,00 * 100\% = 73\%$;
2. По КЕКВ 1120 : $2\,225\,000,00 / 11\,616\,900,00 * 100\% = 19\%$;
3. По КЕКВ 1130 : $487\,400,00 / 11\,616\,900,00 * 100\% = 4\%$;
4. По КЕКВ 1160 : $477\,500,00 / 11\,616\,900,00 * 100\% = 4\%$.

З вищенаведеного можемо зробити висновок, що у 2018-2019 році найбільшу частку видатків у кошторисі видатків та надання кредитів

загального фонду становлять видатки на оплату праці відповідно 71% та 73% та видатки на нарахування на заробітну плату 18% та 19% (рис.2.3)

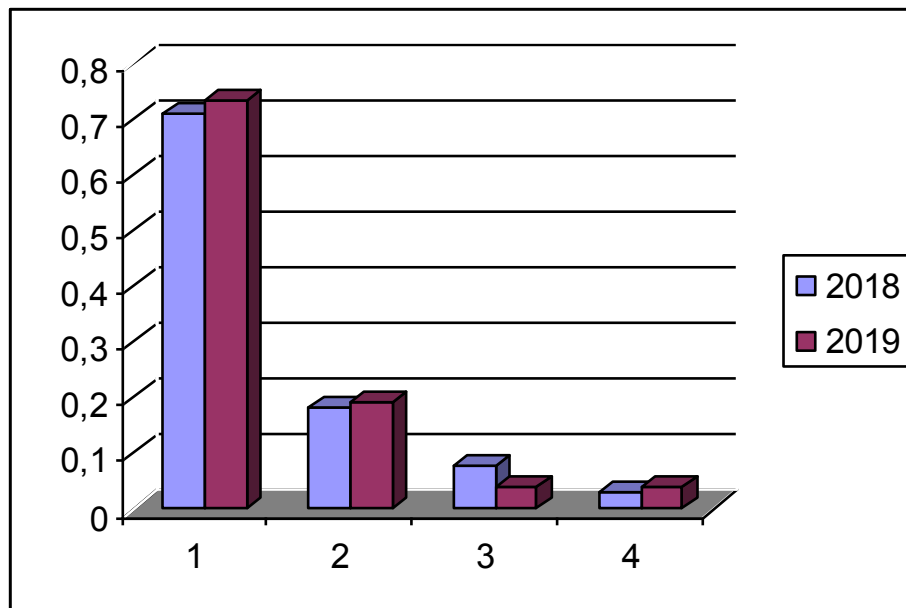

Рис.1.3 – Зміна структури видатків за КЕКВ загального фонду за 2018, 2019 роки

Проведемо аналіз кошторису видатків та надання кредитів спеціального фонду за 2018, 2019 роки для визначення абсолютного значення зміни показників та їх динаміку (таблиця 2.4)

Таблиця 1.4 - Порівняльний аналіз кошторису видатків та надання кредитів за 2018-2019 роки спеціального фонду

Показники	КЕКВ	2018	2019	Відхилення в сумі	Динаміка (%)
Видатки та надання кредитів - усього	х	1602966	1829919	226953	114
Поточні видатки		1432276	1688964	256688	118
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	1130	818871	914534	95663	112

Продовження таблиці 1.4

Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, в тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	728921	398471	-330450	55
Продукти харчування	1133		3000	3000	100
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	38250	103713	65463	271
Інші видатки	1135	51700	409350	357650	792
Видатки на відрядження	1140	398950	507430	108480	127
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160	211865	262500	50635	124
Оплата електроенергії	1163	211865	262500	50635	124
Дослідження і розробки, державні послуги	1170	2590	4500	1910	174
Окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	1172	2590	4500	1910	174
Капітальні видатки	2000	170690	140955	-29735	83
Придбання основного капіталу	2100	170690	140955	-29735	83
Придбання обладнання і предметів довгострокового капіталу	2110	75719	63000	-12719	83
Капітальний ремонт, реконструкція та реставрація	2130	94971	77955	-17016	82
Капітальний ремонт та реконструкція інших об'єктів	2133	94971	77955	-17016	82

Як бачимо з таблиці 2.4 видатки спеціального фонду за 2019 рік у порівнянні з 2018 роком збільшилися на 14%, що означає збільшення грошових коштів на розрахункових рахунках установи, за рахунок збільшення доходів за виконані роботи або надані послуги або зменшення дебіторської заборгованості за виконані роботи у попередніх роках. Збільшилися поточні видатки на 18% і зменшилися капітальні видатки на 7%. При аналізі витрат на придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг та інші видатки КЕКВ 1130 ми можемо зробити висновок, що найбільше зростання видатків у 2019 році відбулось за КЕКВ 1135 на суму 357650,00 грн., за яким здійснюються сплата податків та зборів, обов'язкових платежів до бюджету. Збільшення податкових навантажень знижує здатність установи до здійснення інших видатків, які є необхідними для ефективної господарчої діяльності.

Наявність капітальних видатків в установі говорить про ефективну діяльність установи і хоча вони в 2019 році в порівнянні з 2018 роком знизилися на 7%, але все одно це є позитивним фактом.

Визначимо структуру кошторису видатків та надання кредитів за 2018 рік спеціального фонду :

По КЕКВ 1130 : $818\,871,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 51\%$;

По КЕКВ 1140: $398\,950,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 25\%$;

По КЕКВ 1160: $211\,865,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 13\%$;

По КЕКВ 2110: $75\,719,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 5\%$;

По КЕКВ 2133: $94\,971,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 6\%$.

Поточні видатки у структурі кошторису видатків та надання кредитів за 2018 рік становлять :

$1\,432\,276,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 89\%$;

Капітальні видатки становлять :

$$170\,690,00 / 1\,602\,966,00 * 100\% = 11\%;$$

Визначимо структуру кошторису видатків та надання кредитів за 2019 рік спеціального фонду :

$$\text{По КЕКВ 1130 : } 914\,534,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 50\%;$$

$$\text{По КЕКВ 1140: } 507\,430,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 28\%;$$

$$\text{По КЕКВ 1160: } 262\,500,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 15\%;$$

$$\text{По КЕКВ 2110: } 63\,000,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 3\%;$$

$$\text{По КЕКВ 2133: } 77\,955,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 4\%;$$

Поточні видатки у структурі кошторису видатків та надання кредитів за 2019 рік становлять :

$$1\,688\,964,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 92\%;$$

Капітальні видатки становлять :

$$140\,955,00 / 1\,829\,919,00 * 100\% = 8\%.$$

З вищенаведеного, можемо зробити висновок, що найбільшу частину видатків, передбачених у кошторисі за 2018-2019 роки по спеціальному фонду становлять видатки на придбання товарів та оплату послуг 51% та 50% відповідно. Також значну частину видатків передбачено кошторисом на витрати на відрядження відповідно 25% і 28%.

Запорукою ефективного виконання державою своїх функцій є обґрунтоване і своєчасне використання бюджетних ресурсів. Їхнє використання вимагає постійного удосконалення шляхом оцінки динаміки та структури державних бюджетів.

Видатки загального та спеціального фонду протягом 2018, 2019 року зросли. Причиною чого, насамперед є зростання рівня оплати праці та збільшення спрямовування коштів на фінансування витрат на оплату

комунальних послуг та енергоносіїв. Здебільшого така бюджетна практика розподілу видатків спрямована на виконання поточних завдань, і як наслідок – лише на виживання державної установи до наступного бюджетного періоду. Така бюджетна політика характеризується негативно, так як витрачання коштів спрямоване на «проїдання ресурсів», а не на розвиток.

Недостатність або взагалі відсутність бюджетних асигнувань на утримання матеріально-технічної бази установи призводить практично до повного фізичного та морального зносу наявної техніки, обладнання, устаткування.

РОЗДІЛ 2 Економічний аналіз видатків та результату кошторису об'єкта дослідження

2.1 Аналіз касових і фактичних видатків

Джерелами інформації для аналізу є Додаток 4 до Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетними коштів звіт про надходження та використання коштів загального фонду (форма 2д) та Додаток 5 звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (форма №4-1д) за 2018, 2019 роки.

Проведемо аналіз касових і фактичних видатків загального фонду за 2018 рік для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.1)

Таблиця 2.1- Аналіз касових і фактичних видатків за загальним фондом за 2018 рік

Показники	КЕК В та/а бо ККК	Затверджено на звітний рік	Касові видатки за звітний період (рік)	Фактичні видатки за звітний період (рік)	Відхилення фактичних видатків від касових
Видатки - усього	X	10 129 500,00	10 129 500,00	10 095 575,47	-33 924,53
у тому числі: Поточні видатки	1000	10 129 500,00	10 129 500,00	10 095 575,47	-33 924,53
Видатки на товари і послуги	1100	10 129 500,00	10 129 500,00	10 095 575,47	-33 924,53
<i>Оплата праці працівників бюджетних установ</i>	<i>1110</i>	7 167 700,00	7 167 700,00	7 167 700,00	0
Заробітна плата	1111	653 000,00	653 000,00	653 000,00	0
Грошове утримання військовослужбовців	1112	6 514 700,00	6 514 700,00	6 514 700,00	0
<i>Нарахування на заробітну плату</i>	<i>1120</i>	1 840 800,00	1 840 800,00	1 840 800,00	0
<i>Придбання товарів і послуг</i>	<i>1130</i>	771 600,00	771 600,00	737 675,47	-33 924,53
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	241 000,00	241 000,00	240 776,36	-223,64
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1132	29 000,00	29 000,00	33 143,34	4 143,34
Продукти харчування	1133	493 200,00	493 200,00	455 355,77	-37 844,23

Продовження таблиці 2.5

Оплата послуг (крім комунальних)	1134	8 400,00	8 400,00	8 400,00	0
<i>Оплата комунальних послуг та енергоносіїв</i>	<i>1160</i>	349 400,00	349 400,00	349 400,00	0
Оплата теплопостачання	1161	119 000,00	119 000,00	119 000,00	0
Оплата водопостачання і водовідведення	1162	8 100,00	8 100,00	8 100,00	0
Оплата електроенергії	1163	219 700,00	219 700,00	219 700,00	0
Оплата інших комунальних послуг	1165	2 600,00	2 600,00	2 600,00	0

З таблиці 2.1 бачимо, що касові та фактичні видатки по КЕКВ 1110, 1120, 1134 та 1160 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. Фактичні а видатки не відповідають касовим по КЕКВ 1130 з тієї причини, що вони не збігаються у часі, а саме по КЕКВ 1131 у зв'язку із залишком миючих засобів на балансі установи, по КЕКВ 1132 у зв'язку із використанням медикаментів, що закуплені у попередніх періодах та по КЕКВ 1133 у зв'язку із залишком продуктів харчування на балансі установи.

Кошторис виконано.

Проведемо аналіз касових і фактичних видатків спеціального фонду за 2018 рік для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.2)

Таблиця 2.2 - Аналіз касових і фактичних видатків за спеціальним фондом за 2018 рік

Показники	КЕКВ	Затверджено на звітний рік	Касові видатки за звітний період (рік)	Фактичні видатки за звітний період (рік)	Відхилення фактичних видатків від касових
Видатки – усього	X	1 602 966,00	1 469 156,88	1 455 416,33	-13740,55
у тому числі: Поточні видатки	1000	1 432 276,00	1 300 756,40	1 285 375,85	-15380,55
Видатки на товари і послуги	1100	1 432 276,00	1 300 756,40	1 285 375,85	-15380,55

Продовження таблиця 2.2

<i>Придбання товарів і послуг</i>	<i>1130</i>	818 871,00	754 554,82	672 343,63	-82211,19
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	728 921,00	664 897,71	582 686,52	-82211,19
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	38 250,00	37 957,11	37 957,11	0
Інші видатки	1135	51 700,00	51 700,00	51 700,00	0
Видатки на відрядження	1140	398 950,00	332 046,97	398 877,61	66830,64
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160	211 865,00	211 864,61	211 864,61	0
Оплата електроенергії	1163	211 865,00	211 864,61	211 864,61	0
Дослідження і розробки, видатки державного (регіонального) значення	1170	2 590,00	2 290,00	2 290,00	0
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	1172	2 590,00	2 290,00	2 290,00	0
Капітальні видатки	2000	170 690,00	168 400,48	170 040,48	1640,00
Придбання основного капіталу	2100	170 690,00	168 400,48	170 040,48	1640,00
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	2110	75 719,00	73 515,40	75 155,40	1640,00
Капітальний ремонт	2130	94 971,00	94 885,08	94 885,08	0
Капітальний ремонт інших об'єктів	2133	94 971,00	94 885,08	94 885,08	0

З таблиці 2.6 бачимо, що касові та фактичні видатки по КЕКВ 1134, 1160, 1170 та 2133 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. Фактичні а видатки не відповідають касовим по КЕКВ 1131 у зв'язку із залишком невикористаних предметів, матеріалів, інвентарю на балансі установи, по КЕКВ 1140 через несплату платіжних доручень, наданих до органів Державної казначейської служби у зв'язку з обмеженням проведення видатків з ЄКРДКСУ із-за чого утворилася кредиторська заборгованість, так як ми бачимо, що кошторисних призначень було достатньо і вони не використані в повному обсязі, по КЕКВ 2110 – 1640,00 грн. через несплату платіжних доручень, наданих до органів Державної казначейської служби у зв'язку з обмеженням проведення видатків з ЄКРДКСУ із-за чого утворилася кредиторська заборгованість.

Проведемо аналіз касових і фактичних видатків загального фонду за 2019 рік для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.3)

Таблиця 2.3 - Аналіз касових і фактичних видатків за загальним фондом за 2019 рік

Показники	КЕК В та/а бо ККК	Затверджено на звітний рік	Касові за звітний період (рік)	Фактичні за звітний період (рік)	Відхилення фактичних видатків від касових
Видатки та надання кредитів - усього	X	11 616 900,00	11 596 899,99	11 651 990,76	55 090,77
у тому числі: Поточні видатки	1000	11 616 900,00	11 596 899,99	11 651 990,76	55090,77
Видатки на товари і послуги	1100	11 616 900,00	11 596 899,99	11 651 990,76	55090,77
<i>Оплата праці працівників бюджетних установ</i>	<i>1110</i>	<i>8 427 000,00</i>	<i>8 427 000,00</i>	<i>8 427 000,00</i>	<i>0</i>
Заробітна плата	1111	654 000,00	654 000,00	654 000,00	0
Грошове утримання військовослужбовців	1112	7 773 000,00	7 773 000,00	7 773 000,00	0
<i>Нарахування на заробітну плату</i>	<i>1120</i>	<i>2 225 000,00</i>	<i>2 225 000,00</i>	<i>2 225 000,00</i>	<i>0</i>
<i>Придбання товарів і послуг</i>	<i>1130</i>	<i>487 400,00</i>	<i>467 400,00</i>	<i>522 490,77</i>	<i>55090,77</i>
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	120 000,00	100 000,00	99 826,67	173,33
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1132	42 000,00	42 000,00	30 894,20	-11105,80
Продукти харчування	1133	317 700,00	317 700,00	384 069,90	66369,90
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	7 700,00	7 700,00	7 700,00	0
<i>Оплата комунальних послуг та енергоносіїв</i>	<i>1160</i>	<i>477 500,00</i>	<i>477 499,99</i>	<i>477 499,99</i>	<i>0</i>
Оплата теплопостачання	1161	90 000,00	89 999,99	89 999,99	0
Оплата водопостачання і водовідведення	1162	6 200,00	6 200,00	6 200,00	0
Оплата електроенергії	1163	378 800,00	378 800,00	378 800,00	0
Оплата інших комунальних послуг	1165	2 500,00	2 500,00	2 500,00	0

З таблиці 2.7 бачимо, що касові та фактичні видатки по КЕКВ 1111, 1112, 1120, 1134 та 1160 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. Фактичні а видатки не відповідають касовим по КЕКВ 1131 у зв'язку із залишком миючих засобів на балансі установи по КЕКВ 1132 у зв'язку із залишком медикаментів на балансі установи по КЕКВ 1133 у зв'язку із використанням продуктів харчування що закуплені у попередніх періодах. Також з таблиці бачимо, що по КЕКВ 1131 недофінансовано 20000,00 грн. згідно з кошторисом, що не є виною загону.

Кошторис за загальним фондом за 2019 рік виконано.

Проведемо аналіз касових і фактичних видатків спеціального фонду за 2019 рік для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.4)

Таблиця 2.4 - Аналіз касових і фактичних видатків за спеціальним фондом за 2019 рік.

Показники	КЕКВ	Затвержено на звітний рік	Касові за звітний період (рік)	Фактичні за звітний період (рік)	Відхилення фактичних видатків від касових
Видатки – усього	X	1 829 919,00	1 812 220,40	1 751 768,12	-60452,28
у тому числі:		-	-	-	
Поточні видатки	1000	1 688 964,00	1 687 627,15	1 182 110,64	-505516,51
Видатки на товари і послуги	1100	1 688 964,00	1 687 627,15	1 617 322,47	-70304,68
<i>Придбання товарів і послуг</i>	<i>1130</i>	<i>914 534,00</i>	<i>913 803,15</i>	<i>910329,11</i>	<i>-3474,04</i>
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	398471,00	398 276,62	397 232,94	-1043,68
Продукти харчування	1133	3 000,00	2999,59	569,23	2430,36
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	103713,00	103 176,94	103 176,94	0
Інші видатки	1135	409 350,00	409 350,00	409 350,00	0

Продовження таблиці 2.4

Видатки на відрядження	1140	507 430,00	507 430,00	440 599,36	-66830,64
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160	262 500,00	262 500,00	262 500,00	0
Оплата електроенергії	1163	262 500,00	262 500,00	262 500,00	0
Дослідження і розробки, видатки державного (регіонального) значення	1170	4 500,00	3 894,00	3894,00	0
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	1172	4 500,00	3 894,00	3894,00	0
Капітальні видатки	2000	140 955,00	124 593,25	134 445,65	9852,40
Придбання основного капіталу	2100	140 955,00	124 593,25	134 445,65	9852,40
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	2110	63 000,00	46 640,00	61 360,00	14720,00
Капітальний ремонт	2130	77 955,00	77 953,25	73 085,65	-4867,60
Капітальний ремонт інших об'єктів	2133	77 955,00	77 953,25	73 085,65	-4867,60

З таблиці 2.4 бачимо, що касові та фактичні видатки по КЕКВ 1134, 1160 та 1170 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. Фактичні а видатки не відповідають касовим по КЕКВ 1131 у зв'язку із залишком предметів, матеріалів, інвентарю на балансі установи та через погашення кредиторської заборгованості 2018 року на суму 63227,41 грн по КЕКВ 1133-2430,36 грн. у зв'язку із залишком продуктів харчування на балансі установи; по КЕКВ 1140 – через погашення кредиторської заборгованості 2018 року на суму 66 830,64 грн.; КЕКВ 2110 – через погашення кредиторської заборгованості 2018 року на суму 1640,00 грн. та зареєстрованою кредиторською заборгованістю на суму 16360,00 грн. .; КЕКВ 2133 – 4867,60 грн. у зв'язку із залишком на балансі установи будівельних матеріалів, закуплених у вересні 2019 року для капітального будівництва будівлі контрольно-технічного пункту.

Кошторис за спеціальним фондом за 2019 рік виконано.

Проведемо аналіз сум фактичних видатків загального фонду за 2018, 2019 роки для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.5)

Таблиця 2.5 - Порівняння суми фактичних видатків за загальним фондом за 2018, 2019 роки

Показники	КЕК В та/а бо ККК	2018 рік	2019 рік	Відхилення
Видатки - усього	X	10 095 575,47	11 651 990,76	1 556415,29
у тому числі: Поточні видатки	1000	10 095 575,47	11 651 990,76	1 556415,29
Видатки на товари і послуги	1100	10 095 575,47	11 651 990,76	1 556415,29
<i>Оплата праці працівників бюджетних установ</i>	<i>1110</i>	<i>7 167 700,00</i>	<i>8 427 000,00</i>	<i>1 259 300,00</i>
Заробітна плата	1111	653 000,00	654 000,00	1000,00
Грошове утримання військовослужбовців	1112	6 514 700,00	7 773 000,00	-1 258 300,00
<i>Нарахування на заробітну плату</i>	<i>1120</i>	<i>1 840 800,00</i>	<i>2 225 000,00</i>	<i>384 200,00</i>
<i>Придбання товарів і послуг</i>	<i>1130</i>	<i>737 675,47</i>	<i>522 490,77</i>	<i>-215 184,70</i>
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	240 776,36	99 826,67	-140 949,69
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1132	33 143,34	30 894,20	-2249,14
Продукти харчування	1133	455 355,77	384 069,90	-71285,87
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	8 400,00	7 700,00	-700,00
<i>Оплата комунальних послуг та енергоносіїв</i>	<i>1160</i>	349 400,00	477 499,99	128099,99
Оплата теплопостачання	1161	119 000,00	89 999,99	-29 000,01
Оплата водопостачання і водовідведення	1162	8 100,00	6 200,00	-1 900,00
Оплата електроенергії	1163	219 700,00	378 800,00	159 100,00
Оплата інших комунальних послуг	1165	2 600,00	2 500,00	-1000,00

З таблиці 2.5 можемо зробити висновки, що фактичні видатки по загальному фонду за 2019 рік зросли у порівнянні з 2018 року у першу чергу у зв'язку із збільшенням видатків на оплату праці та нарахуванням на заробітну плату, що є позитивною тенденцією до збільшення розміру заробітної плати та грошового забезпечення військовослужбовців.

Фактичні видатки на придбання товарів і послуг у 2019 році знизилися в першу чергу за рахунок зменшення фактичних видатків по КЕКВ 1131, що може означати також зниження касових видатків, а при виконаному кошторисі і відсутності кредиторської заборгованості ми можемо зробити висновок, що це є негативним явищем так як зменшилися асигнування і кошторисні призначення по загальному фонду. По коду 1132 та 1133 можемо сказати, що в результаті зниження фактичних видатків збільшилися кількість матеріалів і продуктів харчування на балансі установи.

Фактичні видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у 2019 році збільшилася через підвищення тарифів на електроопалення та удосконалення та модернізацію системи електрифікації частини.

Визначимо структуру фактичних видатків загального фонду:

За 2018 рік:

По КЕКВ 1110 : $7\,167\,700,00 / 10\,095\,575,47 * 100\% = 71\%$;

По КЕКВ 1120 : $1\,840\,800,00 / 10\,095\,575,47 * 100\% = 18\%$;

По КЕКВ 1130 : $737\,675,47 / 10\,095\,575,47 * 100\% = 7\%$;

По КЕКВ 1160 : $349\,400,00 / 10\,095\,575,47 * 100\% = 4\%$;

За 2019 рік :

По КЕКВ 1110 : $8\,427\,000,00 / 11\,651\,990,76 * 100\% = 72\%$;

По КЕКВ 1120 : $2\,225\,000,00 / 11\,651\,990,76 * 100\% = 19\%$;

По КЕКВ 1130 : $522\,490,77 / 11\,651\,990,76 * 100\% = 5\%$;

По КЕКВ 1160 : $477\,499,99 / 11\,651\,990,76 * 100\% = 4\%$.

Отже можемо зробити висновок, що у 2018 та 2019 році найбільшу частку фактичних витрат за загальним фондом становили витрати на оплату праці відповідно 71% і 72% та нарахування на заробітну плату, що в

загальній сукупності витрат склали 18% та 19%. Найменше витрати становили на оплату комунальних послуг та енергоносіїв по 4%.

Проведемо аналіз сум фактичних видатків спеціального фонду за 2018, 2019 роки для визначення і аналізу суми відхилення фактичних видатків від касових (таблиця 2.6)

Таблиця 2.6 - Порівняння суми фактичних видатків за спеціальним фондом за 2018, 2019 роки

Показники	КЕКВ	2018 рік	2019 рік	Відхилення
Видатки – усього	X	1 455 416,33	1 751 768,12	296 351,79
у тому числі: Поточні видатки	1000	1 285 375,85	1 617 322,47	331 946,62
Видатки на товари і послуги	1100	1 285 375,85	1 617 322,47	331 946,62
Придбання товарів і послуг	1130	672 343,63	910 329,11	237 985,48
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування	1131	582 686,52	397 232,94	-185 453,58
Продукти харчування	1133	-	569,23	569,23
Оплата послуг (крім комунальних)	1134	37 957,11	103 176,94	65 219,83
Інші видатки	1135	51 700,00	409 350,00	357 650,00
Видатки на відрядження	1140	398 877,61	440 599,36	41 721,75
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	1160	211 864,61	262 500,00	50 635,39
Оплата електроенергії	1163	211 864,61	262 500,00	50 635,39
Дослідження і розробки, видатки державного (регіонального) значення	1170	2 290,00	3894,00	1 604,00
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	1172	2 290,00	3894,00	1 604,00
Капітальні видатки	2000	170 040,48	134 445,65	-35 594,83
Придбання основного капіталу	2100	170 040,48	134 445,65	-35 594,83
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	2110	75 155,40	61 360,00	-13 795,40
Капітальний ремонт	2130	94 885,08	73 085,65	-21 799,43
Капітальний ремонт інших об'єктів	2133	94 885,08	73 085,65	-21 799,43

З таблиці 2.6 можемо зробити висновок, що фактичні видатки за 2019 рік у порівнянні з 2018 роком зросли за рахунок збільшення поточних видатків. Найбільше збільшення видатків відбулося по КЕКВ 1135 в результаті збільшення видатків на сплату податкових зобов'язань. По КЕКВ 1140 відбулось збільшення видатків за рахунок проведення розрахунків за поточний ремонт транспортних засобів та оплати інших послуг, наданих сторонніми організаціями. По КЕКВ 1140 у 2019 році збільшилися видатки, що вказує на збільшення витрат на відрядження, що є результатом збільшення обсягу наданих послуг і виконаних робіт 92 загоном, що є позитивною стороною.

Визначимо структуру фактичних видатків спеціального фонду :

За 2018 рік:

По КЕКВ 1130 : $672\,343,63 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 46\%$;

По КЕКВ 1140 : $398\,877,61 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 27\%$;

По КЕКВ 1160 : $211\,864,61 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 16\%$;

По КЕКВ 2110 : $75\,155,40 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 5\%$;

По КЕКВ 2133 : $94\,885,08 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 6\%$;

Поточні видатки становлять:

$1\,285\,375,85 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 88\%$

Капітальні видатки становлять:

$170\,040,48 / 1\,455\,416,33 * 100\% = 12\%$.

За 2019 рік :

По КЕКВ 1130 : $910\,329,11 / 1\,751\,768,12 * 100\% = 52\%$;

По КЕКВ 1140 : $440\,599,36 / 1\,751\,768,12 * 100\% = 25\%$;

По КЕКВ 1160 : $262\,500,00 / 1\,751\,768,12 * 100\% = 15\%$;

По КЕКВ 2110 : $61\,360,00 / 1\,751\,768,12 * 100\% = 4\%$;

По КЕКВ 2133 : $73\,085,65 / 1\,751\,768,12 * 100\% = 4\%$;

Поточні видатки в звгвльній структурі видатків становлять:

$$1\ 617\ 322,47 / 1\ 751\ 768,12 * 100\% = 92\%$$

Капітальні видатки становлять:

$$134\ 445,65 / 1\ 751\ 768,12 * 100\% = 8\%.$$

Отже, виходячи з розрахунків структури видатків, можемо зробити висновок, що більшу частину видатків у 2018 та 2019 році становлять поточні видатки відповідно 88% і 92%.

По КЕКВ в загальній структурі фактичних видатків спеціального фонду найбільшу частку становлять видатки на придбання товарів і послуг відповідно 46% і 52% та видатки на відрядження 27% та 25%.

Для більш поглибленого аналізу досліджуваної ділянки бюджетної установи доцільним також буде розрахунок показників з інтенсивності руху грошових коштів, який дасть змогу дослідити процеси надходження та використання коштів спеціального фонду. Інтенсивність руху коштів можливо визначити з допомогою коефіцієнтів:

з надходження:

$$K_{\text{обор.н.}} = H / (Зп + H), \quad (2.1)$$

з використання:

$$K_{\text{обор.в.}} = В / (Зп + H), \quad (2.2)$$

де, $K_{\text{обор.н.}}$ – коефіцієнт обороту з надходження коштів спеціального фонду;

$K_{\text{обор.в.}}$ – коефіцієнт обороту з використання коштів спеціального фонду;

$Зп$ – залишок коштів спеціального фонду на початок року;

H – надходження коштів спеціального фонду за рік;

В –використання коштів спеціального фонду за рік;

Зк –залишок коштів спеціального фонду на кінець року.

Виконаємо розрахунок інтенсивності руху коштів 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту виходячи із показників руху коштів, що вказані в таблиці 2.7

Таблиця 2.7– Рух коштів спеціального фонду 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020
залишок коштів спеціального фонду на початок року	8829,52	148906,59	23857,10
надходження коштів спеціального фонду за рік	1609233,95	1687170,91	1349977,89
використання коштів спеціального фонду за рік	1469156,88	1812220,40	1272451,51

За 2018 рік:

$$K_{оборн} = \frac{1609233,95}{8829,52 + 1609233,95} = 0,99$$

$$K_{оборв} = \frac{1469156,88}{8829,52 + 1609233,95} = 0,91$$

За 2019 рік:

$$K_{оборн} = \frac{1687170,91}{148906,59 + 1687170,91} = 0,92$$

$$K_{оборв} = \frac{1812220,40}{148906,59 + 1687170,91} = 0,99$$

За 2020 рік

$$K_{\text{оборн}} = \frac{1349977,89}{23857,10 + 1349977,89} = 0,98$$

$$K_{\text{оборв}} = \frac{1272451,51}{23857,10 + 1349977,89} = 0,93$$

Визначаємо коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат :

За 2018 рік :

$$K_{\text{від}} = \frac{0,99}{0,91} = 1,09$$

За 2019 рік

$$K_{\text{від}} = \frac{0,92}{0,99} = 0,93$$

За 2020 рік:

$$K_{\text{від}} = \frac{0,98}{0,93} = 1,05$$

Отже, з наведених вище розрахунків можна зробити висновок про те, що розвиток спеціального фонду установи є досить сильним, оскільки коефіцієнт співвідношення надходжень і витрат за 2018 та 2020 роки більший за одиницю, а за 2019 рік близький до 1. Такий же висновок можна зробити проаналізувавши два попередніх показники: коефіцієнт обороту з надходження та коефіцієнт обороту з використання.

2.2 Аналіз результату виконання кошторису

Проведемо порівняльний аналіз результатів виконання кошторису 92 окремим колійним загonom 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту за 2018-2020 роки (таблиця 2.8)

Джерелами інформації для аналізу є Додаток 2 до Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетними коштів Звіт про результати фінансової діяльності (форма №9д) за 2018 - 2020 роки

Таблиця 2.8 – Порівняльний аналіз результатів виконання кошторису за 2018-2020 роки

Показники	За попередній звітний рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Загальний фонд	-	-	-	
Отримані доходи	-	10 129 500,00	11 596 899,99	12 808 798,27
Проведені видатки	-	10 095 575,47	11 651 990,76	12 824 974,05
Фінансовий результат за загальним фондом (профіцит “+”; дефіцит “-”)	239 693,21	273 617,74	218 526,97	202 351,19
Спеціальний фонд	-	-	-	
Отримані доходи	-	1 600 213,03	1 749 768,89	2 159 331,11
Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	-	1 600 213,03	1 749 768,89	2 159 331,11
надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності	-	1 438 468,25	1 230 098,81	2 156 468,75
плата за оренду майна бюджетних установ	-	1 435,57	1 795,68	2 862,36
надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	-	160 311,21	517 874,40	-
Видатки та надання кредитів	-	1 455 416,33	1 751 768,12	1 471 612,39

Продовження таблиці 2.8

у тому числі: поточні	-	1 285 375,85	1 617 322,47	1 291 016,79
капітальні	-	170 040,48	134 445,65	180 595,60
Списана заборгованість (+; -)	-	35 523,18	-	83 737,21
у тому числі: дебіторська	-	35 523,18	-	83 806,00
кредиторська	-	-	-	68,79
Фінансовий результат за спеціальним фондом (профіцит “+”; дефіцит “-”)	647 825,25	757 100,77	755 101,54	1 359 083,05

Як бачимо з таблиці 2.8, фінансовий результат за загальним фондом у 2018 році в порівнянні з попереднім роком збільшився у зв'язку з тим, що фінансування загального фонду було більшим ніж проведені видатки та за рахунок залишку запасів на балансі установи на 1 січня 2019 року. Фінансовий результат за загальним фондом у 2019 році в порівнянні з попередніми роками зменшився за рахунок збільшення поточних видатків, тобто використанням запасів з балансу на потреби установи. Таж динаміка спостерігається і у 2020 році.

Фінансовий результат за спеціальним фондом у 2018 році у порівнянні з попереднім роком збільшився за рахунок збільшення на 1 січня дебіторської заборгованості та залишком невикористаних запасів, придбаних за рахунок коштів спеціального фонду, на балансі установи. Фінансовий результат за спеціальним фондом у 2019 році не зменшився за рахунок наявної дебіторської заборгованості за виконані роботи та надані послуги на 1 січня 2020 року в сумі 422 486,83 грн. та наявною на балансі установи значних запасів матеріалів та інших запасів.

Фінансовий результат за спеціальним фондом у 2020 році значно збільшився у порівнянні з попередніми роками за рахунок збільшення

доходів і значного зменшення видатків спеціального фонду. Все це стало наслідком :

- погіршення стану розрахунків за виконані роботи на що вказує дебіторська заборгованість за виконані роботи та надані послуги на 1 січня 2014 року в сумі 1 071 302,45 грн.;

- як наслідок, збільшення дебіторської заборгованості призвів до зменшення коштів на розрахункових рахунках частини, а тому і зменшення проведених видатків за спеціальним фондом.

Структура доходів за 2020 рік значно змінилась у порівнянні з попередніми роками. Загальна сума доходів у 2020 році збільшилась, хоча надходження від реалізації майна код 25010400 відсутні, але збільшилися дохід від надходжень бюджетних установ від господарської діяльності код 25010200, що вказує на збільшення інтенсивності договірної діяльності з надання послуг і виконання робіт.

Отже з розділу 2 можемо зробити висновок, що незважаючи на зріст абсолютного значення, питома вага надходжень спеціального фонду в загальному обсязі надходжень дуже мала, тому необхідно шукати шляхи залучення додаткових надходжень грошових потоків. Можливо, розміщувати тимчасово вільні бюджетні кошти в установах комерційних банків, що буде вагомим джерелом додаткових бюджетних ресурсів або використання грантів, дарунків (залучення спонсорської допомоги).

При проведенні аналізу кошторису видатків та надання кредитів виявилось, що видатки загального та спеціального фонду протягом 2018, 2019 року зросли. Причиною чого, насамперед є зростання рівня оплати праці та збільшення спрямовування коштів на фінансування витрат на оплату комунальних послуг та енергоносіїв. Здебільшого така бюджетна практика розподілу видатків спрямована на виконання поточних завдань, і як наслідок – лише на виживання державної установи до наступного бюджетного періоду.

Така бюджетна політика характеризується негативно, так як витрачання коштів спрямоване на «проїдання ресурсів», а не на розвиток.

Недостатність або взагалі відсутність бюджетних асигнувань на утримання матеріально-технічної бази установи призводить практично до повного фізичного та морального зносу наявної техніки, обладнання, устаткування.

При порівняльному аналізі касових і фактичних видатків загального фонду за 2018,2019 роки було виявлено, що за КЕКВ 1110, 1120 та 1160 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. За КЕКВ 1130 касові і фактичні видатки не збігаються у часі з причини накопичення продуктів харчування та медикаментів на балансі установи. Кошторис виконано.

При порівняльному аналізі касових і фактичних видатків спеціального фонду за 2018,2019 роки було виявлено, що за КЕКВ 1160 та 1170 збігаються в часі, тобто є прямими видатками. За КЕКВ 1130, 1140, 2110, 2133 касові і фактичні видатки не збігаються у часі з використання придбаних матеріалів та предметів, наявної кредиторської заборгованості . Кошторис виконано.

При проведенні порівняльного аналізу результатів виконання кошторису за 2018-2020 роки було виявлено, що отримані доходи і проведені видатки за загальним фондом були приблизно рівними і постійно зростають, щоє позитивною тенденцією. За спеціальним фондом отримані доходи на протязі трьох років збільшувались, а проведені видатки у 2020 році різко знизилися з причини збільшення дебіторської заборгованості і відсутності грошових коштів на рахунках військової частини

**Розділ 3 Рекомендації щодо вдосконалення бюджетування надходжень і
видатків на прикладі 92 окремого колійного загону 36 об'єднаного
загону Держспецтрансслужби**

**3.1 Вдосконалення планування обсягів видатків загального та
спеціального фондів державного бюджету**

Кошториси доходів і видатків складають перед початком бюджетного року усі установи на наступний бюджетний період, на які планують видатки.

Розрахуємо потребу в коштах на заробітну плату працівників 92 окремого колійного загону на 2021 рік (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Планування потреби в коштах по КЕКВ 2111 на 2021 рік

№ з/п	Складові заробітної плати		Чисельність отримувачів (осіб)	Сума на рік тис.грн
1	Посадовий оклад (середній тарифний розряд)		17	306,0
2	Надбавки та доплати обов'язкового (гарантованого) характеру	премія, у тому числі за вислугу років	17	76,50
		індексація	3	12,96
		за складність та напруженість у роботі	17	153,0
	Разом надбавки			242,46
3	Матеріальна допомога		17	25,50

548,50	
КЕКВ 2120 (нарахування фондам соціального страхування)	
	199,10
Всього (вартість утримання)	747,6
	62,3

З вищенаведеного розрахунку в таблиці 3.1 можемо зробити висновок, що потреба для 92 окремого колійного загону по КЕКВ 2111 на 2021 рік на утримання 17 працівників становить 548,5 тис.грн. по КЕКВ 2120 – 199,1 тис.грн.

Аналогічно надаються розрахунки потреби коштів за додатком 6 форми 1-ФС кожною службою військової частини за кожним кодом економічної класифікації видатків до фінансово-економічної служби для подальшого складання кошторису додаток 1 форми 1-ФС, плану асигнувань загального фонду додаток 2 форми 1-ФС, зведення показників спеціального фонду додаток 5 форми 1-ФС на наступний рік.

На підставі зазначених розрахунків з урахуванням доведених граничних норм видатків бюджету складаються і подаються в установлені терміни кошториси головному розпорядникові коштів. Забороняється прийняття в кошторисах сум, не підтверджених розрахунками і економічними обґрунтуваннями.

Правильне і обґрунтоване планування потреби коштів дозволяє складати кошторис за не завищеними видатками і ефективно використовувати кошти державного бюджету.

Розглянемо, вплив правильного планування на складання кошторису доходів і видатків загального фонду за 2018 – 2019 роки.

Таблиця 3.2 – Реєстр довідок про зміни річного розпису бюджету (кошторису) за 2018 рік.

Дата отримання довідки	№ довідки	Дата довідки	КЕКВ	Загальний фонд (+,-)	Спеціальний фонд (+,-)	Загальна сума
01.03.2018	13237/0005	01.03.2018	1120	35800,00	-	35800,00
01.04.2018	13237/0010	01.04.2018	1111	-1000,00	-	- 66700,00
			1112	-56700,00	-	
			1120	-9000,00	-	
10.05.2018	13237/0014	10.05.2018	1111	-1000,00	-	40000,00
			1112	40000,00	-	
			1132	1000,00	-	
24.05.2018	13237/0017	24.05.2018	1161	-32000,00	-	-32000,00
01.06.2018	13237/0019	01.06.2018	1133	78800,00	-	78800,00
01.07.2018	13237/0024	01.07.2018	1111	3000,00	-	1000,00
			1132	-2000,00	-	
01.08.2018	13237/0026	01.08.2018	1111	1000,00	-	1000,00
			1112	100000,00	-	

Продовження таблиці 3.2

			1120	-102000,00	-	
			1132	2000,00	-	
01.09.2018	13237/0032	01.09.2018	1111	2000,00	-	-8000,00
			1112	-10000,00	-	
03.10.2018	13237/0038	03.10.2018	1111	7000,00	-	70000,00
			1112	26000,00	-	
			1133	7000,00	-	
			1161	30000,00	-	
02.11.2018	13237/0040	02.11.2018	1111	-1000,00	-	-71300,00
			1112	-25000,00	-	
			1120	-85000,00	-	
			1133	39700,00	-	
21.11.2018	13237/0042	21.11.2018	1163	90000,00	-	90000,00
02.12.2018	13237/0045	02.12.2018	1111	1000,00	-	97000,00
			1112	80000,00	-	
			1120	-34000,00	-	
			1132	3000,00	-	
			1133	59600,00	-	
02.12.2018	13237/0045	02.12.2018	1163	-12600,00	-	
13.12.2018	13237/0047	13.12.2018	1161	56000,00	-	56000,00

На протязі 2018 року до кошторису на 2018 рік за загальним фондом було внесено зміни за 14 довідками про зміни до кошторису, з яких :

- по КЕКВ 1111 збільшено видатків на 11000,00 грн.;
- по КЕКВ 1112 збільшено видатків на 128 300,00 грн.;
- по КЕКВ 1120 зменшено видатків на 230 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1132 збільшено видатків на 4000,00 грн.;
- по КЕКВ 1133 збільшено видатків на 185 100,00 грн.;
- по КЕКВ 1161 збільшено видатків на 54000,00 грн.;
- по КЕКВ 1163 збільшено видатків на 77400,00 грн.

Таблиця 3.3 – Реєстр довідок про зміни річного розпису бюджету (кошторису) за 2019 рік.

Дата отримання довідки	№ довідки	Дата довідки	КЕКВ	Загальний фонд (+,-)	Спеціальний фонд (+,-)	Загальна сума
01.03.2019	13237/0003	01.03.2019	1111	2 000,00	-	-38 000,00
			1120	-30 000,00	-	
			1131	-10 000,00	-	
02.04.2019	13237/0007	02.04.2019	1111	2 000,00	-	-168 000,00
			1112	-120 000,00	-	
			1120	-50 000,00	-	
03.05.2019	13237/0009	03.05.2019	1111	1 000,00	-	-273 900,00
			1112	-200 000,00	-	
			1120	-70 000,00	-	
			1133	-4 900,00	-	
01.06.2019	13237/0011	01.06.2019	1112	-183 000,00	-	-268 000,00
			1120	-85 000,00	-	
21.06.2019	13237/0013	21.06.2019	1163	60 000,00	-	60 000,00
02.07.2019	13237/0014	02.07.2019	1112	-182 000,00	-	-117 200,00
			1133	64 800,00	-	
01.08.2019	13237/0018	01.08.2019	1111	1 000,00	-	-221 000,00
			1112	-130 000,00	-	
			1131	-90 000,00	-	
			1132	-2 000,00	-	
03.09.2019	13237/0022	03.09.2019	1111	1 000,00	-	-94 000,00
			1112	-99 000,00	-	
			1132	4 000,00	-	
13.09.2019	13237/0023	13.09.2019	1131	80 032,00	-	103 532,00
			1135	17 000,00	-	
			1140	6 500,00	-	
01.10.2019	13237/0026	01.10.2019	1111	1 000,00	-	-142 000,00
			1112	-143 000,00	-	
15.10.2019	13237/0028	15.10.2019	1164	-80 000,00	-	-80 000,00
01.11.2019	13237/0031	01.11.2019	1111	3 000,00	-	-407 000,00
			1112	-200 000,00	-	
			1120	-230 000,00	-	
			1131	20 000,00	-	
12.11.2019	13237/0032	12.11.2019	1132	5 000,00	-	8 600,00
			1133	3 600,00	-	
03.12.2019	13237/0035	03.12.2019	1111	3 000,00	-	7 000,00
			1112	64 000,00	-	
			1120	-60 000,00	-	
12.12.2019	13237/0037	12.12.2019	1132	20 000,00	-	171 000,00
			1162	3 000,00	-	
			1163	148 000,00	-	

На протязі 2019 року до кошторису на 2019 рік за загальним фондом було внесено зміни за 15 довідками про зміни до кошторису, з яких :

- по КЕКВ 1111 збільшено видатків на 14 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1112 зменшено видатків на 1 193 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1120 зменшено видатків на 525 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1132 збільшено видатків на 27 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1133 збільшено видатків на 63 500,00 грн.;
- по КЕКВ 1135 збільшено видатків на 17 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1140 збільшено видатків на 6 500,00 грн.;
- по КЕКВ 1162 збільшено видатків на 3 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1163 збільшено видатків на 208 000,00 грн.;
- по КЕКВ 1164 зменшено видатків на 80 000,00 грн.

Проаналізувавши довідки про зміни та порядку внесення змін до кошторисів за 2018-2019 роки встановлено, що Адміністрацією Державної спеціальної служби транспорту на підставі довідок про зміни до річного розпису бюджету (кошторису) зменшувалися асигнування по статтям, які відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» визнані захищеними статтями загального фонду Державного бюджету.

Таким чином, протягом 2018-2019 року, в порушення ст.55 Бюджетного кодексу України при скороченні затверджених бюджетних асигнувань зменшувалися видатки по захищених статтях.

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Системі кошторисного планування притаманні такі недоліки:

- Непрозорість планування - показники плану не характеризують обґрунтованість витрат;
- Витратний принцип - при плануванні відштовхуються від сформованого рівня витрат, відсутні стимули до їх зниження
- Відсутність оперативного механізму в обґрунтованому зміні планових показників.

2. Необхідно, щоб бюджет формувався виходячи з цілей і планованих результатів діяльності; щоб виділені бюджетні асигнування мали чітку прив'язку до кінцевих результатів діяльності бюджетних установ.

На підставі зроблених висновків пропонується наступне:

1. Система кошторисного планування, заснована на витратному принципі, створює труднощі на шляху вдосконалення управління бюджетними фінансами, що і визначає необхідність її реформування.

2. При складанні бюджетною установою кошторису витрат і доходів у неї повинен бути закладений той обсяг грошових коштів, використання яких дозволить досягти поставлених перед бюджетною установою цілей і завдань, тобто кінцевих результатів його діяльності на певний період.

3. У сформованих умовах посилити роль і значення середньострокового фінансового планування. Це необхідно з кількох причин.

По-перше, подовження горизонту бюджетного планування необхідно для цілей макроекономічної, податкової та грошово-кредитної політики. Необхідно бачити параметри доходів, витрат, дефіциту бюджету, які впливають на багато умов розвитку економіки.

По-друге, у сфері суспільних фінансів неможливо ставити цілі, завдання, результати діяльності, як мінімум, трирічної перспективи. При річному горизонті планування будь-який адміністратор бюджетних коштів думає про одне: як би освоїти виділені асигнування і не втратити, а ще краще наростити їх у наступному році. Середньострокове фінансове планування -

необхідна передумова для реструктуризації бюджетного сектору і впровадження методів бюджетного планування, орієнтованого на результати.

По-третє, середньострокове фінансове планування підвищує ефективність адміністрування витрат. З'являється можливість для укладання довгострокових державних контрактів, рішення хронічної для українських бюджетів проблеми залишків коштів на рахунках за рахунок обміну асигнуваннями, передбаченими на різні роки трирічного циклу, підвищення рівномірності витрачання коштів.

4. Також необхідно по-різному планувати і виконувати різні типи бюджетних асигнувань. Завдання бюджету - визначити обсяг зобов'язань у вигляді державних муніципальних контрактів або трудових угод. Встановлюючи ліміти бюджетних зобов'язань, вводяться обмеження для прийняття і виконання бюджетних зобов'язань. Класичний цикл - «розпис - кошторис - ліміти - прийняття зобов'язань (укладання контрактів) - санкціонування їх оплати» можна застосувати не до всіх бюджетними зобов'язаннями даного типу. Саме їх потрібно відображати в кошторисі бюджетних установ, оскільки за їх виконання адміністративно несе відповідальність відповідний керівник.

3.2 Вдосконалення бюджетного фінансування та контролю за витратами бюджетних коштів. Розробка ефективної організаційно-інформаційної моделі аналізу і контролю обліку доходів і видатків

У ході написання роботи були виявлені наступні особливості аналізу фінансового стану бюджетної організації:

- некомерційний характер їх діяльності і витратний принцип фінансування не передбачають формування позитивного фінансового результату. Організації змушені витратити ресурси не стільки у відповідності з фактичною потребою у них, скільки виходячи з обсягу виділених коштів.

- аналіз проводиться з метою встановити, наскільки ефективно використовуються бюджетні кошти і чи відповідають якість і обсяг послуг, що надаються населенню або іншим суб'єктам господарювання, витратам, які несе держава з їх надання.

- аналіз фінансування припускає вивчення забезпеченості установи бюджетними коштами, а також повноти їх використання. Для цього планове фінансування порівнюється з фактичним, і проводиться порівняння сум, що надійшли бюджетних коштів з касовими видатками установи.

Однією їх гострих проблем сучасного бюджетного процесу є оцінка обґрунтованості і результативності витрат, що дозволяє дати розгорнуте уявлення про їх необхідності і доцільності у відсутності активного, конкурентного споживчого вибору. Теоретичні пропозиції на цей рахунок і наявна зарубіжна та вітчизняна практика удосконалення управління державними витратами представляють ряд заходів щодо підвищення ефективності бюджетних витрат.

Теорія економіки суспільного сектора дає на це питання ряд рекомендацій. По-перше, рішення задачі підвищення ефективності суспільних витрат вимагає розрахунку та аналізу ряду складових:

- віддачі від витрат;

- системи співставлення віддачі з витратами для виявлення чистої віддачі;

системи порівняння різних варіантів напрями витрачання коштів на основі зіставлення віддачі з витратами.

В основі визначення цих складових лежить питання про оптимальність початкового розподілу бюджетних коштів і ресурсів. Перш ніж зіставляти віддачу з результатами необхідно оптимізувати самі витрати і привести їх до порівнянної увазі.

Для зіставлення витрат і результатів необхідна не тільки оптимізація витрат, а й вироблення економічних підходів для оцінювання, порівняння і контролю в одному масштабі цих складових.

По-друге, оцінка віддачі від бюджетних послуг повинна здійснюватися з позиції всього суспільства, з урахуванням суспільних вигод і суспільних витрат. Такий підхід вимагає врахування вироблених і одержуваних екстерналій, знання всіх складових одержуваних результатів, їх поточних і перспективних наслідків. Можливість такого обліку наслідків і результатів заснована на масштабній системі їх оцінки на основі критеріїв ефективності, продуктивності, результативності, де остання є найбільш значимим фактором.

По-третє, показники ефективності, продуктивності та результативності потребують знання не тільки кількісних показників, а й якісних, які в свою чергу потребують наявності якісних стандартів і розрахунків ресурсоемності послуг.

У цілому результативність повинна і може бути оцінена показниками досягнення цілей, які повинні бути встановлені. Питання ж цілей часто залишається ще більш складним, ніж вибір набору показників.

У відношенні міжнародного досвіду слід визнати успішність підходу до підвищення ефективності та результативності державної політики, який робить наголос на результатах, що визначило його назву як "бюджетування, орієнтоване на результат"

Таким чином, на основі вивченої теорії аналізу фінансового стану бюджетних установ та практики її застосування в 92 окремому колійному

загоні 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту визначимо основні етапи вдосконалення бюджетного фінансування та контролю за витрачанням бюджетних коштів:

- ефективне використання бюджетних коштів, покращення якості взаємодії учасників бюджетного процесу;
- підвищення рівня автоматизації процесу складання бюджетної звітності головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- забезпечення прозорості всієї господарської діяльності одержувачів бюджетних коштів у режимі реального часу без додаткових трудових і технологічних витрат;
- вирішення кадрової проблеми шляхом укомплектування штату працівників висококваліфікованими фахівцями та забезпечення гідного грошового утримання;
- підвищення відповідальності керівників установ за якість послуг, що надаються населенню.

Фінансовий результат бюджетної установи являє собою результат від надання профільних і непрофільних послуг, реалізації продукції, надання інших послуг відповідно до кошторису установи за спеціальним фондом за результатами бюджетного року.

З метою відображення на рахунках бухгалтерського обліку фінансовий результат поділяється на результат виконання кошторису за загальним фондом та результат виконання кошторису за спеціальним фондом.

З погляду розгляду бухгалтерського обліку бюджетних установ як складової комплексу національного бухгалтерського обліку, звітність бюджетних установ має відображати його характерні особливості та відповідати нормативно-правовому полю вітчизняного бухгалтерського обліку загальної регламентації.

Загальними завданнями організації бухгалтерського обліку доходів, видатків та витрат вважаються: забезпечення якісних показників щодо процесу планування доходів і видатків на наступний за звітним бюджетний рік; побудова механізму своєчасного та достовірного фіксування інформації щодо отриманих доходів та здійснених видатків і витрат; забезпечення безперервності інформаційних потоків щодо оперативних даних за зазначеними об'єктами обліку між бухгалтерською службою та апаратом управління установи в особі керівника; формування робочої номенклатури економічної класифікації видатків; розробка номенклатури статей витрат; забезпечення отримання достовірної інформації про результати виконання кошторису [5].

Для ефективного виконання завдань, поставлених перед бухгалтерським обліком доходів, видатків і витрат у державному секторі, потрібно раціонально організувати бухгалтерський облік з урахуванням специфіки діяльності бюджетних установ.

Організація бухгалтерського обліку у органах державного сектора складається з трьох взаємопов'язаних етапів: методичного, технічного та організаційного.

Перший (методичний) етап включає реалізацію методів обліку з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про діяльність органів державного сектора, виконання кошторису доходів і видатків та здійснення контролю за належним збереженням, раціональним та цільовим використанням державних коштів. Метод бухгалтерського обліку для органів державного сектора, як і для інших суб'єктів господарювання можна визначити як сукупність восьми елементів: документування, інвентаризації, оцінки, калькулювання, рахунків і подвійного запису, балансу та узагальнення даних бухгалтерського обліку за звітний період. При цьому, хоча наукові основи теорії та організації бухгалтерського обліку залишаються незмінними, сучасні комп'ютерні технології визначають

потребу та забезпечують практичну зміну механізмів застосування елементів методу в обліковій процедурі [4].

Застосування сучасних комп'ютерних технологій дає можливість використовувати у бюджетних установах електронні носії первинної інформації, і, відповідно, електронні первинні документи, а також автоматично складати первинні документи.

Другий етап організації бухгалтерського обліку, технічний, передбачає вибір органами державного сектора форми ведення бухгалтерського обліку. При фінансовій можливості та за погодженням з вищою установою керівник може обрати: вести облік за меморіально-ордерною формою або з використанням комп'ютерної техніки та відповідного програмного забезпечення [4].

На відміну від госпрозрахункових підприємств, проблемами автоматизації економічної інформації у бюджетних установах на даний час займається невелика кількість розробників програмного забезпечення (корпорація «Парус» та українські представники фірми «1С»).

Наразі близько 65% бюджетних установ повністю перейшли на використання продукту «Парус-Бюджет», у тому числі: Міністерство фінансів, Державне казначейство, та ряд інших органів державного сектора, що підтверджує ефективність роботи з даним програмним забезпеченням.

«1С: Бухгалтерія для бюджетних установ України. Базова версія» призначена для автоматизації ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах з будь-якою формою фінансування по видах господарської діяльності. У конфігурації реалізовано стандартну методологію бухгалтерського та податкового обліку для бюджетних установ, відповідно чинному законодавству України.

Впровадження програмного забезпечення в організаціях, що фінансуються з бюджету, пов'язане з проблемами об'єктивного характеру, основними з яких є: недостатність фінансування на придбання

комп'ютерного устаткування, інформаційних технологій та іншого програмного забезпечення; необхідність впровадження такої інформаційної системи, яка використовується у вищестоящій установі; необхідність проведення тендерів на закупівлі [6].

Під ефективністю автоматизованого перетворення економічної інформації розуміють доцільність застосування засобів обчислювальної та організаційної техніки при формуванні, передачі і обробки даних.

Економічний ефект від використання комп'ютерних бухгалтерських програм поділяють на прямий і непрямий.

Під прямий ефективністю розуміють економію матеріально-трудова і грошових витрат, отриману в результаті скорочення чисельності управлінського персоналу, фонду заробітної плати, витрати основних і допоміжних матеріалів. Показники прямий ефективності можуть бути виражені як в натуральних, так і у вартісних вимірниках.

Економічна ефективність називається непрямую, якщо вона побічно впливає на результати виробничої діяльності і не завжди може бути виражена в натурально-вартісних показниках.

Обидва види економічної ефективності взаємопов'язані. Проте як правило непрямий ефект значно перевершує прямий, саме він і є метою побудови автоматизованої інформаційної системи.

На організаційному етапі здійснюється організація роботи облікового апарату, що включає: розподіл облікових робіт за ділянками обліку (у нашому випадку це – облік доходів, видатків і витрат, фінансових результатів); встановлення норм праці та часу, необхідного для виконання робіт і визначення оптимальної кількості бухгалтерів; набір кадрів та їх навчання; організацію робочих місць бухгалтерів; раціональне розміщення облікового апарату; налагодження системи діловодства та документообігу; організацію матеріального, інформаційного та технічного забезпечення облікових працівників; мотивацію працівників бухгалтерії; встановлення правильного і точного обліку роботи працівників та контроль за виконанням

ними своїх функцій; організацію архіву бухгалтерських документів; організацію безпеки та захисту облікової інформації [4].

Отже існують три взаємопов'язані етапи організації бухгалтерського обліку фінансових результатів у органах державного сектора: методичний, технічний та організаційний. Раціональна організація бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей органів державного сектора, а також з урахуванням сучасних комп'ютерних технологій сприятиме ефективному виконанню завдань організації бухгалтерського обліку доходів, витрат та витрат як складових фінансових результатів.

Щоб удосконалити методику складання та виконання кошторису витрат бюджетної установи, варто підвищити її оперативність і аналітичність. Для цього треба впорядкувати та уніфікувати й стандартизувати процес документування з урахуванням вимог новітнього програмного забезпечення. Тобто замінити процес обробки та систематизації первинних документів самими працівниками бухгалтерії на спеціалізовані новітні програми, які б дали можливість оперативно та ефективно обробляти інформацію на електронних носіях. Такі програми набагато полегшили б роботу економістів та бухгалтерів. Необхідно ліквідувати невідповідність системи документації засобом автоматизації обліку, максимально спростити первинні документи та сполучити з електронними носіями, вибрати оптимальну періодичність їхнього заповнення. Необхідно скоротити витрати часу й праці на складання та розробку кошторисів витрат установи, що можливе при обробці та передачі інформації в умовах автоматизації та застосування новітніх технічних засобів безпосередньо в процесі вдосконалювання бюджетних операцій. Створення спеціальних програм по складанню та виконанню, обчисленні кошторису витрат дозволило б здійснювати збір вихідних даних минаючи стадію розробки на паперових документах.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Системі кошторисного планування притаманні такі недоліки: -
Непрозорість планування - показники плану не характеризують обґрунтованість витрат;

- Витратний принцип - при плануванні відштовхуються від сформованого рівня витрат, відсутні стимули до їх зниження

- Відсутність оперативного механізму в обґрунтованому зміні планових показників.

2. Необхідно, щоб бюджет формувався виходячи з цілей і планованих результатів діяльності; щоб виділені бюджетні асигнування мали чітку прив'язку до кінцевих результатів діяльності бюджетних установ.

На підставі зроблених висновків пропонується наступне:

1. Система кошторисного планування, заснована на витратному принципі, створює труднощі на шляху вдосконалення управління бюджетними фінансами, що і визначає необхідність її реформування.

2. При складанні бюджетною установою кошторису витрат і доходів у неї повинен бути закладений той обсяг грошових коштів, використання яких дозволить досягти поставлених перед бюджетною установою цілей і завдань, тобто кінцевих результатів його діяльності на певний період.

3. У сформованих умовах посилити роль і значення середньострокового фінансового планування.

На основі вивченої теорії аналізу фінансового стану бюджетних установ та практики її застосування в 92 окремому колійному загоні 36 об'єднаного загону Державної спеціальної служби транспорту визначимо основні етапи вдосконалення бюджетного фінансування та контролю за витрачанням бюджетних коштів:

- ефективне використання бюджетних коштів, покращення якості взаємодії учасників бюджетного процесу;
- підвищення рівня автоматизації процесу складання бюджетної звітності головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- забезпечення прозорості всієї господарської діяльності одержувачів бюджетних коштів у режимі реального часу без додаткових трудових і технологічних витрат;
- вирішення кадрової проблеми шляхом укомплектування штату працівників висококваліфікованими фахівцями та забезпечення гідного грошового утримання;
- підвищення відповідальності керівників установ за якість послуг, що надаються населенню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. БЮДЖЕТНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ від 08.07.2017 № 2456-VI
2. Яришко О.В., Ткаченко Є.Ю. Фінансовий аналіз діяльності бюджетних організацій / О.В. Яришко, Є.Ю.Ткаченко // Вісник Запорізького національного університету. - 2018. - №1(3). - С.174-180.
3. Василенко Л.І.,Бабич П.С. Місцеві фінанси та фінансова незалежність.// Фінанси України.-2018.-№8.-С.112-117
4. Костюкова О.В. Організація обліку фінансових результатів органів державного сектора // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №6. – С. 163-171.
5. Левицька С.О. Результативність перших етапів розвитку реалізації стратегії модернізації бухгалтерського обліку державного сектору України // Вісник КНТЕУ. – 2017. – №2. – С. 54-57.
6. Федів Р.Є. Реформування обліку фінансових результатів діяльності бюджетних установ// Збірник наукових праць ЧДТУ –2016. – № 21. – С. 112-116.
7. Порядок складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів затвердженого наказом Міністерства фінансів України 24.01.2019 № 44
8. Наказ Міністерства фінансів України від 26.06.2020 № 611 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ»
9. Петренко О. Застосування компенсації за неправомірне використання об'єктів права промислової власності / Петренко О. // Юридична Україна. – 2008. – № 5. – С. 81–88.
- 10.Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ»
- 11.Жидецький В. Ц. та ін. Практикум із охорони праці: навчальний посібник / Жидецький В. Ц., Джигирей В.С., Сторожук В.М. – Львів: Афіша, 2016. – 352 с.
- 12.Основи цивільного захисту: навчальний посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан та ін. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. – 384 с
- 13.Положення про організацію роботи з охорони праці у системі Державної спеціальної служби транспорту.
- 14.Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних установах: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2015. — 288 с
- 15.Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2017 / Офіційний вісник України від 13.08.2017 №59/
- 16.Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник / За ред. В. І. Лемішковського. — 2-е вид., доп. і перероб. — Львів: Нац. ун-т „Львівська політехніка” (Інформа-ційно-видавничий центр „Інтелект+” Інституту післядипломної освіти), „Інтелект-Захід”, 2007. — 1104 с.
- 17.Бухгалтерський облік в бюджетних установах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Л. Панкевич, М. Зварич, Р. Бойко, Л. Личечко. – Львів: Аверс, 2002р. – 316с.

18. Козир О.Ф., Бубенко П.Т., Димченко О.В., Димченко В.В. «Фінансове планування діяльності бюджетних установ»: Навчальний посібник.- Харків: Хнамг, 2007.-187 с
19. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003
20. Наказ Міністерства Фінансів України №333 від 12.03.2019 «Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації кредитування бюджету»
21. Закон України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" № 2857-VI від 23.12.2017 / Голос України № 249 від 30.12.2017/
22. Закон України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" № 4282-VI від 22.12.2018 / Голос України №246 від 28.12.2018 /
23. Закон України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" № 5515-VI від 06.12.2019 / Урядовий кур'єр № 233 від 18.12.2019/
24. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 №996-XIV. / Офіційний вісник України від 03.09.1999 №33/
25. Закон України «Про Державну спеціальну службу транспорту» від 5 лютого 2004 року № 1449-IV від 05.02.2004 / Урядовий кур'єр №45 від 10.03.2004/
26. Закон України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» від 24 березня 1999 року № 548-XIV / Офіційний вісник України від 04.06.1999 №20/
27. Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу від 25 березня 1992 року» № 2232-XII Голос України від 12.05.1992
28. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378 с. (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>)
29. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с
30. Карінцева О.І. Науково-методичний підхід до оцінювання екологічного ризику різних видів економічної діяльності // Маркетинг і менеджмент інновацій. 2017. № 3. С. 378–388. (WebofScince) <http://doi.org/10.21272/mmi.2017.3-35>
31. Карінцева О.І. Реструктуризація національної економіки України в умовах сталого розвитку: Монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 349 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80665>
32. Карінцева О.І. Теоретико-методичні засади процесу формування та розвитку структури економіки країни // Механізм регулювання економіки. 2017. № 2. С. 76-87. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68508>
33. Карінцева О.І. Дослідження структури економіки України та формалізація взаємозв'язку між виробництвом, капіталом та інвестиціями за видами економічної діяльності // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. Харків: ХНАДУ, 2017. №1. С. 45-54. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/piprp_2017_1_9.pdf

34. Карінцева О.І., Матвеев П.С. Аналіз державної інноваційної політики України: проблеми та перспективи розвитку // Механізм регулювання економіки. 2016. № 3. С. 107-115. https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_30/OLEKSANDRA_I_KARIN_TSEVA_PAVLO_S_MATVIEIEVAnalysis_of_State_Innovative_Policy_of_Ukraine_Problems_and_Propects.pdf
35. Карінцева О.І. Ефективність використання лізингу в сучасних умовах [Текст] / О.І. Карінцева, М.О. Харченко, С.О. Кальченко // Механізм регулювання економіки. - 2016. - № 3. - С. 97-106. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/49594>
36. Карінцева О.І., Харченко М.О., Панченко А.А. Теоретичні підходи до визначення поняття “структура національної економіки” // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2017. № 3. С. 103-111. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68379>
37. Карінцева О.І., Харченко М.О., Тарасенко С.В., Дяченко А.В. Промислова політика як фактор у системі управління економічною безпекою регіону з позиції формування екологічних бар’єрів // Управління інноваційною складовою економічної безпеки : монографія у 4-х томах / за ред. д.е.н., професора Прокопенко О.В. (гол. ред.), к.е.н., доцента Школи В.Ю., к.е.н. Щербаченко В.О. Суми: ТОВ «Триторія», 2017. Т. II. С. 229-240 <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66707>
38. Карінцева О.І., Харченко М.О., Тарасенко С.В. Економічна основа векторів дематеріалізації та енергоефективності в процесах розвитку економіки // Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки: монографія; за заг. ред. Доктора екон.наук, проф. І. М. Сотник. Суми: Університетська книга, 2016. С. 33-38 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>
39. Мельник Л.Г. “Зелена” енергетика як провідна ланка “зеленої” економіки: досвід Європейського Союзу / Л.Г. Мельник, О.І. Карінцева, І.Б. Дегтярьова // Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти: колективна монографія / за заг. ред. П.М. Макаренка, О.В. Калініченка, В.І. Аранчій. - Полтава: ПП "Астра", 2019. - С. 85-91. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/74057>
40. Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки : монографія / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2016. – 368 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>
41. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
42. Проривні технології в економіці і бізнесі (досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій) [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. Г. Мельник, Б. Л. Ковальов, Ю. М. Завдов’єва та ін.; за ред. Л. Г.

- Мельника та Б. Л. Ковальова. – Суми : СумДУ, 2020. – 180с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
- 43.Постанова Кабінету Міністрів “Про впровадження казначейської системи виконання державного бюджету” від 14.01.97 № 13 // Зібрання законодавства України. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. – 1997. - №1.
  - 44.Положення про Реєстр неприбуткових організацій та установ, затв. наказом ДПАУ від 11.07.97 № 232.
  - 45.Про затвердження Плану Рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ та Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ: Наказ Головного управління Державного казначейства України від 10.12.1999 року №114 зі змінами та доповненнями.
  - 46.Перелік власних надходжень бюджетних установ та організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.06.2000 № 146.
  - 47.Порядок касового виконання державного бюджету за видатками, затв. наказом Державного казначейства України від 22.01.2001 № 3.
  - 48.Інструкція про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ, затв. наказом Державного казначейства України від 10.07.2000 № 61
  - 49.Облік у бюджетних установах: Навч. посібник / За заг. ред. О. А. Заїнчковського та Т. М. Сторожук — Ірпінь: Академія ДПС України, 2002. — 535 с.
  - 50.Петрашко П. Г. та ін. Казначейська справа. — У 2-х т. — К.: НВП «АВТ», 2004. — 496 с.
  - 51.Свірко С.В. Бухгалтерський облік та прийняття рішень в бюджетних організаціях. – К.: КНЕУ, 2016. – 185 с
  - 52.Мочерний С.В. Основи економічних знань. – К., Феміда,1996. – 187 с.
  - 53.Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент. – К.: ТОВ УВПК „ЕксОб”,2001.
  - 54.Осипова Л.В., Синяева И.М., Основы коммерческой деятельности. Учебник для вузов. - М., Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997.- 287с., ил.
  - 55.Пересада А.А. та ін. Інвестування. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2015,- 251с.
  - 56.Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2017. – 205 с.
  - 57.Покропивний С.Ф., Економіка підприємства. Підручник, вид. 2-ге переробл. та доп. – К., КНЕУ, 2000. – 528с., іл..
  - 58.Покропивний С.Ф., В.М.Колот. Підприємництво : стратегія, організація, ефективність . К.КНЕУ,2017.
  - 59.Половцева Ф.П., Коммерческая деятельность. Учебник. – М., ИНФРА-М.,2000. –218с.
  - 60.Попович В.М., Антіпов М.В., Баліна С.Н. та ін., Правові основи підприємницької діяльності. Підручник. – К., „Правові джерела”, 2017. -123 с.

61. Расіна А.Ю. Регулювання розвитку малого підприємництва в сфері послуг населенню. – Тернопіль, ТАНГ, 2015. – 156с.
62. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 312с.
63. Самуельсон П. Економіка. - Л., Світ, 2013. – 221 с.
64. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств : Навчальний посібник. – Київ : ЦУЛ, 2011. – 460с..
65. Прудников В.М. Настольная книга бухгалтера. –М., ИНФРА-М, 1997. – 324 с.
66. Статистика науки и инноваций. Краткий терминологический словарь /Под ред. Л.Д. Гохбера. – М., ДИСН, 1996.- 84 с
67. Стонер Джеймс А.Ф., Долан Едвін Г. Вступ у бізнес : Навч. пос. переклад з англ.. – К., ЄУФІМБ, 2000. – 720с.
68. Синецкий Б.И. Основы коммерческой деятельности. Учебник. – М., Юристъ, 1998. – 346с., ил.
69. Уткин З.А. Курс менеджмента. М., Зерцало, 1998. – С154.
70. Уткин Е.А. Цены и ценообразование, ценовая политика. – М, ЭКМОС, 1997.
71. Фатхутдинов Р.А.. Организация производства. Учебник – М., ИНФРА.-М.- 2000. –С60.
72. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : Навчальний посібник – К.:Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 326 с.
73. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : Навчальний посібник – К.:Ельга, Ніка-Центр, 2018.
74. Фінанси підприємств : Підр. За ред. А.Н.Поддєрьогін – К.: КНЕУ, 2017
75. Финансовый менеджмент: теория и практика. Учебник. / Под ред. Е.С.Стойковой. М., Перспектива, 1996. – 267 с.
76. Харів П.С. Економіка підприємства : Збірник задач і тестів : Навч. посіб. - К.: Знання-Прес, 2017. – 136 с.
77. Харченко М.О. Управління витратами у системі стратегій "контролю" та "ризиків" суб'єкта господарювання [Текст] / О.І. Карінцева, М.О. Харченко, С.В. Тарасенко // Механізм регулювання економіки. – 2016. – № 4. – С. 1-12. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/66359>
78. Харченко М.О., Тарасенко С.В., Дяченко А.В., Юрко Р.Ю. Особливості розвитку ринків в 21 сторіччі: тенденції світу та України // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2017. № 4. С. 115-120. <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/68375> 10.21272/ 1817-9215.2017.4-19
79. Экономика и бизнес: учебник / под ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника, д.э.н., доц. А. И. Каринцевой. – Сумы : Университетская книга, 2018. – 608 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80201>
80. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/80184/1/%d0%adkconomyka_razvytyia.pdf